

Bruk av arealrekneskap - ny metodikk ved arealplanlegging – kva kan ein forvente seg av nasjonale føringar?

Egil Hauge
SFVL

Statsforvaltaren i Vestland

03.02.2022

Først: Det nasjonale biletet og Statsforvaltaren si pådrivarrolle

Stortingsmeldinga «Berekraftige byar og sterke distrikt» (18, 2016-2017) peikar på:

- *..befolkningsutvikling, regionale ulikheter og klima- og miljøvennlig arealbruk som de store utfordringene for byer og distrikter i dag og i tiden som kommer.*
- *..tydelig utviklingstrekk at byene kommer til å vokse, og det er ønsket politikk at distriktene skal styrkes gjennom befolkningsvekst, samtidig som nedbyggingen av knappe ressurser og fellesgoder som naturområder, dyrkbar jord, strandsoner, kulturminner og kulturmiljøer skal reduseres.*

Oppdrag i SFVL sitt tildelingsbrev og hovudinstruks

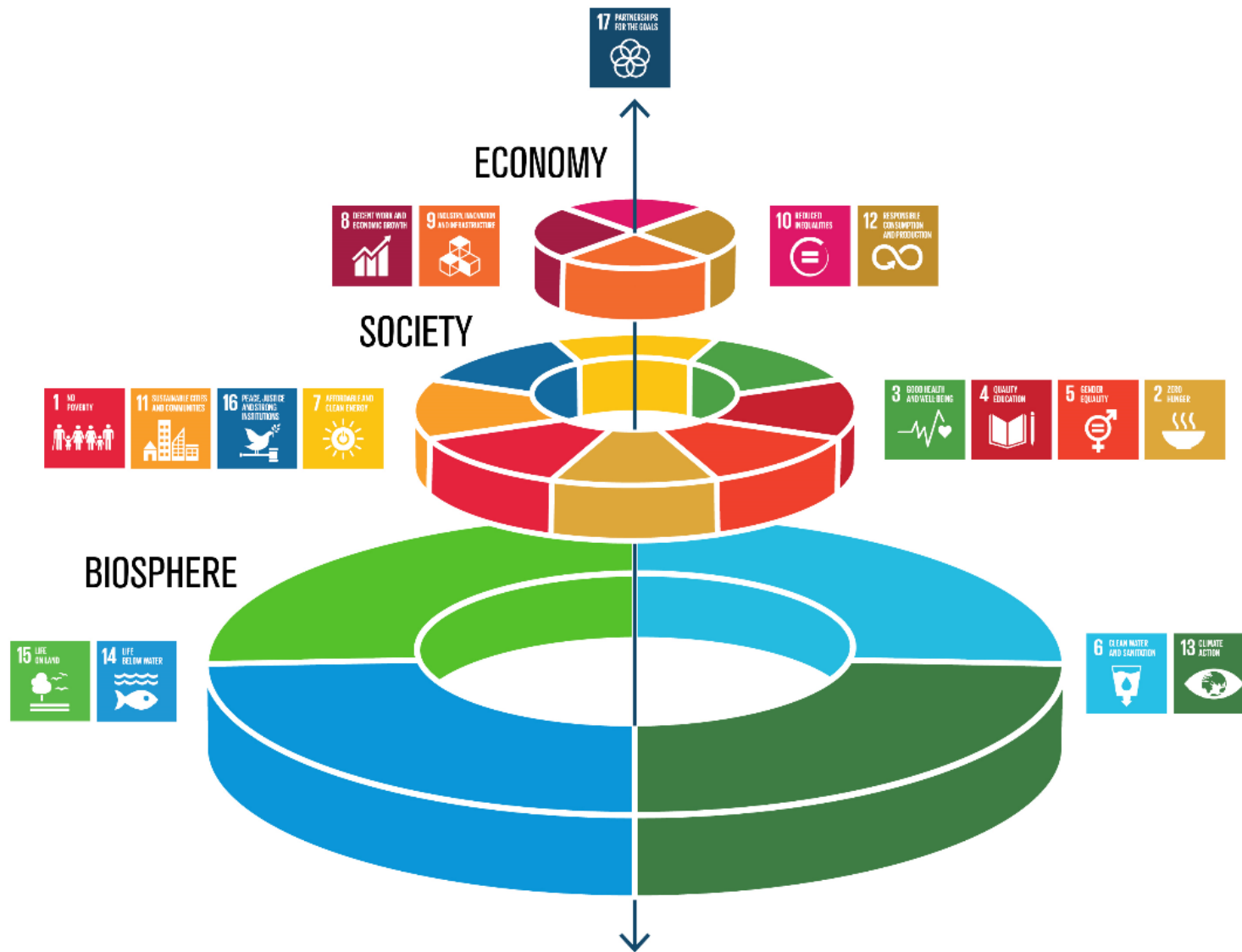
- *Gjennom formidling av kunnskap og veiledning av kommunene skal statsforvalteren bidra til at kommunene iverksetter nasjonal klima- og miljøpolitikk i samfunns- og arealplanleggingen.*
- *Gjennom kommunedialogen skal statsforvalteren bidra til å redusere utslipp fra avløps- og landbruksforurensing, redusere klimagassutslipp, tilpasse samfunnet til klimaendringene og ta vare på naturmangfoldet.*
- Så takk for invitasjonen 😊

Det handlar om oppfølging av bærekraftsmåla

Bærekraftsmålene ble vedtatt av FNs medlemsland i 2015. Alle land har et ansvar for å oppfylle bærekraftsmålene innen 2030.

- *Statsforvalterne har et særlig ansvar for å følge opp bærekraftsmålene på sine fagområder, og skal som en del av arbeidet formidle relevant kunnskap til andre aktører i regionen.*
- *Statsforvalterne skal som en del av samordningsrollen bidra til at bærekraftsmålene ses i sammenheng og aktivt bidra til mål 17 om samarbeid for å nå målene.*
- *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 slår fast at planlegging er et viktig virkemiddel for å oppnå bærekraftsmålene. Statsforvalteren skal bruke sin kunnskap om lokale og regionale forhold til å prioritere og følge opp bærekraftsmålene i tråd med regjeringens politikk.*

Beregnet til
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Dokumenttype
Rapport

Dato
Juni, 2020

KARTLEGGING AV PRAKSIS RUNDT BRUK AV AREALREGNSKAP I KOMMUNEPLAN

Et arealregnskap er et mulig verktøy som kan gjøre det tydeligere for kommunene hvor mye arealer de legger opp til at skal utbygges i årene fremover, samt skape en bevissthet om hvor mye dyrkbar jord eller områder med naturmangfold som blir borte. Sammenstilt med befolkningsprognoser kan et arealregnskap bidra til at kommunene gjør en kritisk gjennomgang av sine arealreserver.

Omstilling til et lavutslippssamfunn

Norge skal omstilles til et lavutslippssamfunn.

Det handlar om å:

- *bidra til å redusere klimagassutslipp, inkludert å ta vare på karbonrike arealer som skog og myr, og tilpasse samfunnet til et endret klima i alle sine roller, spesielt som rådgiver overfor kommunene og i oppfølging av klimahensyn kommunenes arealplanlegging.*

Reduksjon av klimagassutslipp – krav til kommunane og SF

- Følge opp statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, og bidra til *reduerte klimagassutslipp*, mer *effektiv energibruk* og *miljøvennlig energiomlegging i kommunene*.
- Følge opp kommunene slik at vurdering av effekt på klimagassutslipp, samt mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp og energibruk, *finnes igjen i relevante planer og enkeltvedtak* etter plan- og bygningsloven og annet regelverk.
- Rettlede kommunene i *hvordan arealplanlegging brukes* for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren og fra endret arealbruk (avskoging, nedbygging av myr mv.)
- *Vurdere* om planforslag er *i tråd med vedtatte nasjonale eller regionale mål*, rammer og retningslinjer, rundskriv (osv.) på klimaområdet eller om det skal vurderes innsigelse.

Bevaring av naturmangfold

- *Tap av naturmangfold er både en global og en lokal utfordring. For å ta vare på økosystemene og den mest truede naturen er det nødvendig å se forvaltningen innen ulike sektorer i sammenheng.*
- *Statsforvalteren skal prioritere dette arbeidet, blant annet gjennom å bidra til at relevant kunnskapsgrunnlag om naturmangfoldet blir formidlet, forankret og integrert i alle sektorer, og ved å følge opp egne viktige oppgaver på feltet.*
- *Samlet skal statsforvalteren innsats bidra til at de nasjonale målene for naturmangfold kan oppnås.*

Tap av leveområde og artar skjer bit for bit

tumor Distrikt Mer ▾

09:13 Vestfold og Telemark Våre utvalgte TV Radio Vestfold Radio Telemark Tips oss

Advarer mot ny lov: – Viktige planter og insekter kommer til å dø ut

To sommerfuglarter er allerede borte. Biologer mener flere arter kan forsvinne dersom regjeringen åpner for mer bygging i strandsonen.

BYGDØY: Få steder er uberørt av mennesker langs Oslofjorden.

Rune Christoffer Holm
Journalist

Henrik Bøe
Innholdsutvikler

Publisert 23. feb. kl. 13:14

Disse fire sommerfuglartene levde ved Oslofjorden for tjue år siden.

Lakrismjelt-
blåvinge

Niobeperlemor-
vinge

Prikkrute-
vinge

Klippe-
blåvinge

» av niobeperlemorvinge: Hectonichus - Own work, CC BY-SA 4.0
t://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=55484179

Nå er to av dem utryddet, og to andre står i fare for å bli borte.

Arealrekneskap – eit naudsynt virkemiddel?

Som nemnt:

«Et arealregnskap er et mulig verktøy som kan gjøre det tydeligere for kommunene hvor mye arealer de legger opp til at skal utbygges i årene fremover, samt skape en bevissthet om hvor mye dyrkbar jord eller områder med naturmangfold som blir borte.»

Sammenstilt med befolkningsprognoser kan et arealregnskap bidra til at kommunene gjør en kritisk gjennomgang av sine arealreserver.»

- Ingen ville vel drive ein kommune utan eit økonomibudsjett og eit rekneskap..

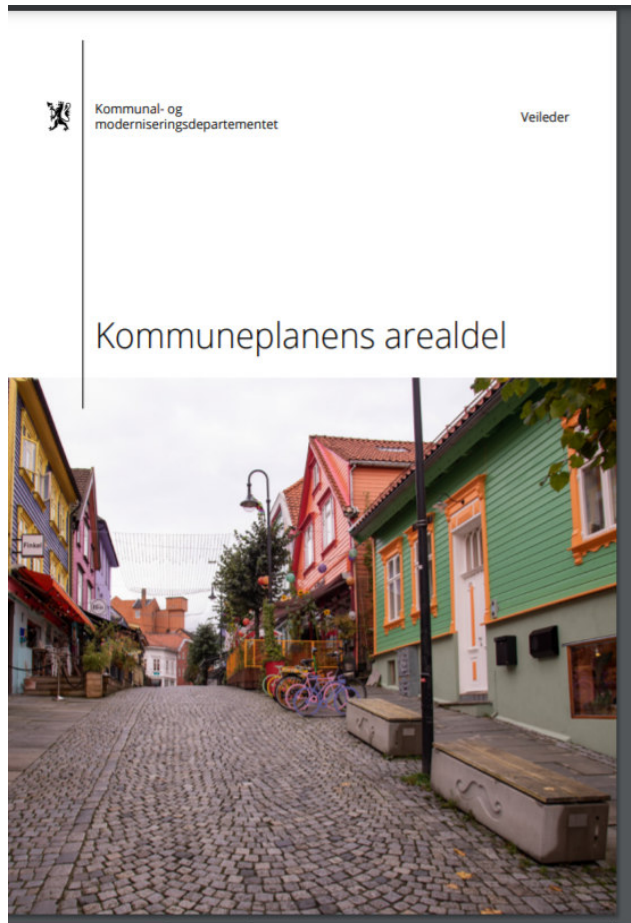

For kommunane kan arealregnskap medverke til:

- å få *oversikt over arealendringar* over tid, og gje eit godt grunnlag for vurdering av måloppnåing med tanke på kommunale strategiar og mål for berekraft (miljømessig, sosial og økonomisk)
- å betre vurdere om det er ein *reell trong for nye utbyggingsareal*
- å *rydde opp* i og fjerne urealistiske/ utdaterte/ ikkje berekraftige utbyggingsområde frå kommuneplanen
- å *styre* kvar veksten skal skje først og sist (rekkefølgekrav?)
- å *synleggjere verdien* i områda som evt. skal byggjast ned
- eit *grunnlag for å analysere* bustadutviklinga og befolkningsendringar, og konsekvensar for skatteinngang, behov for kommunale tenester og investeringar, blant anna skular og barnehagar
- eit *objektivt kunnskapsgrunnlag* for dialog med regionale styresmakter, politikarar og utbyggjarar

Vert no tilrådd av KDD (KMD)

- *Departementet anbefaler at kommunene utarbeider et arealregnskap som del av kommuneplanarbeidet.*
- Metodikk er under utvikling (pilotar)
- Å starte no vil vere i samsvar med nasjonale mål og det kan bidra til betre planar/ mindre konflikhtar
- Skal ein plan bli god, må han ha lokal forankring og vere tufta på lokal kunnskap og god medverknad
- Trekt fram som "eit must" - av m.a. Riksrevisjonen
- Fleire kommunar er i gang og nokre statsforvaltarar stiller allereie no klåre krav om AR ved forslag om nye byggeområde i KPA.
- Lykke til !